

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 318. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386703504/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

han omsider have følt, at hans holden fast ved sin kunstneriske drift, på trods af alle dagligdagens forhindringer, bar frugt.

Men de sidste 10-15 år af hans liv var alligevel præget af skuffelser mht. hans bestræbelser på at fremme den folkelige bevidsthed og selv være en frontfigur i denne bevægelse. I slutningen af 1830'erne begyndte han planlægningen af sine Himmelbjergmøder. Det første i 1839 skulle bidrage til »det elskede Fædrelands Gjenfødelse«. Det var ikke ham selv, men nogle studenter, der havde fået ideen, men Blicher skriver i et brev, at han agter at møde op – selv om han ikke er inviteret – og holde en tale og synges en sang for således at være med til at indstifte en tradition for en folkefest på Jyllands Himmelbjerg.

Han opfatter det første møde som en absolut succes for netop fællesskabet mellem høj og lav, ung og gammel. Der er imidlertid næppe tvivl om, at hans begejstring er noget ude af proportioner med begivenheden.

De følgende år går det op og ned med festlighederne, og Blicher selv bliver stadig mere optaget af egne, meget alvorlige økonomiske bekymringer. Allerede i 1842 deitager han for sidste gang som officiel indbyder.

Ikke desto mindre er det i disse år han skriver de historier, som, hvis han ikke havde skrevet andre, ville berettigg hans status som Jyllands digter: *De tre Helligaestener* (1839) og *E Bindstouw* (1842).

Den første er en tæt, velkomponeret fortælling, der såvel i form som i indhold bestræber sig på at gengive den mundtlige fortællings særegne viden om den jyske almues sjælelige og fysiske styrke. Knud Sørensen skriver i sin Blicher-biografi *St. St. Blicher – Digter og samfundsbørger* (1984) at med novellen

faldendes en udvikling hos Blicher. Fra at være en, der skrev om almuen for den dannede læser, er han nu digteren, der skriver om folket for folket. (s. 214)

Det er rigtigt, men det er alligevel den fortælleknisk raffinerede digter, der har skrevet historien. Med sin sans for økonomi, rytme og hvilepunkter skaber han et stramt og spændende forløb ud af en simpel hændelsesrække. Mundtligheden er selvfølgelig en illusion, for det er en novelle. Martin A. Hansen beskriver i et forord til en særudgivelse af novellen (1968) Blichers kunstgreb således:

Han er baade det lykkelige Medium og har dog den klareste Bevidsthed om sine Midler.

I *E Bindstouw* går Blicher skridtet videre og tilstræber mundtligheden ved også ortografisk at gengive fortællernes dialektudtale. Det er ikke en novelle, det er en samling af historier og viser inden for en ramme: bindstouens arbejdsfællesskab, set af en anonym, men opmærksom fortæller.

Det store flertal af bidragene til den fælles underholdning behandler erotikkens og kærlighedens betydning. Man kan vel sige at Blicher med *E Bindstouw* skaber en slags jysk *Dekameron*. Fortælling følger på fortælling, og det fælles tema varieres og farves af de forskellige fortælleres tilgang til deres historier. Men i modsætning til de førnævnte store noveller er der ingen voldsom spænding mellem den fortællende og det fortalte. Det drejer sig ikke her om det elaborerede, florumvundne sprogs forsøg på at skjule svaghed og medskyld. Tværtimod, sproget er konkret og upåtaget – naivt i ordets bedste forstand.

Delvis uden for denne sammenhæng står de to historier *De fornemlest Oer i Jens Jensens Lyw og Uolle Visisens Skryvels*, som Blicher allerede i 1827 offentliggjorde i *Nordlyset*. Det er påfaldende, at han fandt dem brugbare i denne selvstændige og specielle publikation, for de adskiller sig fra hovedparten, ikke alene ved deres tema, men også ved formens hensigt. De to fortællingers underholdning består i latteren over den upålidelige fortæller. På samme måde som der i *Ah! hvor fornåret!* bliver gjort grin med Per Spilleraands mangel på evne til at se hvad der foregår lige for øjnene af ham, er komikken i disse to historier, at fortællerne befinder sig i situationer de ikke forstår, men som de alligevel med stor selvsikkerhed reagerer på. De fremtræder i egen opfattelse autoritativt, men de er ikke til at regne med.

Det er som om dette sene værk, *E Bindstouw*, på denne måde omfatter yderpunkterne i det blicherske spektrum. Flertallet af bidragene til bindearbejdets underholdning er præget af den gode og inciterende histories rytme. Den enkelte fortæller udtrykker sig gennem historien, men den pågældende har intet andet på højkant end lysten til at bidrage. At fortælle er en måde at være sammen på. Fortællingen kan imidlertid, som påvist i det foregående, aldrig adskilles fra den fortællende, og historien peger altid tilbage på den der tilbyder den.